

վրէժ բացատրել նրանց անհատականութեան զօրութիւնը արդարապատճառման արգասալով։ Ե՛ւ որ հանձնարել անհատները զօրեղ հետեւեր են խողով պատմութեան մէջ։ Դ՛է որ այլ տեսակէտից անհատական կամքն ու համարակաւ մի խորշը զօրծոն ուղեւ հասարակէր պատմութեան մէջ։ Եւ անհայտեղ պատմական առաջդիմութեան նպատակաւ երկու տարբեր տեսակետներ են հանդես գալիս։ Հրկստակ վերը ընդգծական գիտական պատմութեան բնութոյման, որու լեզուիկութեանը անհատն չափապարար լուրջը, յաճախ վճարական դեր են յատկացնում պատմութեան մէջ։ Նրանց իրան տեսակէտը հիմնուած են պատմական մի շարք փաստերի վրա, որոնց պատկում են մի Նասպոլճոնի, մի Բրամպլի, մի Պետրոս Մեծի կամ գեղարուեստական հանձնարելիքի զուգըջ։ Նրանց տեսակէտից վերոյորդեաւ անհատական կարողացան ամբողջ յիշարար շնուններ առաջ բերել կհանքի մէջ։ Երրով հետեւ տարիվոնը ամբողջ Ներսիսեան կարողացաւ Նասպոլճոն ու վրա անել։ Պետրոս Մեծի արտղղղղ կամքի զօրութեանը ու էտերգիայով գաւաղանի հարուստով յետաՄնացւ Գրեգորիաներ բարեփոխողքի, Բրամպլի Գրեգորիանի անընթելի հզօրութիւն հաղորդել։ Իսկ գեղարուեստական հանձնարները իրանց ստեղծագործական թրահով հասարակական մտքի ե երկասարակութեան համար էպօլիտանի կազմելը եւ տրտեսակէտի արամաբարական հետեւողականութեան յանդուս յանդուս կէտն, թէ գոտարական կոլորտ այնքան Դ՛ն նպագական հասարակական պրօքքէիւնը, որքան մեծարդեական յաղթանակներն ու գիւտերը այն մարդկանց, որոնց ձգտումներն քրքրէիւն իբրանց ճառարնութեան համար մղան պայքարն է։ Դրանց այն հերոսներն են որոնք միայն ընդգնանք են վերակենդանացները, թարգմանիչը հասարակական ինքնու, թմբած մասսաները ե նրանց համար նոր ուղղութիւն, նոր հետեւողաները։ Եւ այն ու յանակէ՛ անհատն է պատմական առաջիկացացութեան գլխաւոր զօրը։

